

Dnešní liberalismus staví rozmanitost a toleranci nade vše – jenže rozmanitostí a tolerancí myslí něco jiného, než co tato slova vždy znamenala. Jeho rozmanitost teď očerňuje a vylučuje obyčejné lidi, jeho tolerance potřebuje zvláštní newspeak, kvóty a povinný trénink ve správných názorech a postojích. Z liberálních totemů a tabu přitom není zřejmé, zda umožňují lidem žít podle jejich přání. Zákazy, malé i velké, se násobí. Zvenčí tato pravidla vypadají svévolně: zbožnost je zakázána, poučení o používání kondomu je nutnost; kouření a nošení kožichů je ohavnost, potraty a homosexualita základní práva.

Mnoho těchto podivností se dá vysvětlit poukazem na to, co dnešní liberálové chápají slovem tolerance. „Tolerance“ se tradičně pojí s činy, tj. vyjadřuje svobodu lidí v jejich konání. Dnešní liberálové ji chápou jako požadavek na stejnou úctu. Tyto významy jsou přitom diametrálně rozdílné. Z politického pohledu tradiční význam odpovídá konzervatismu, zatímco ten nový vyžaduje vším prostupující úřední kontrolu společenského života. Vláda, která vezme myšlenku nové tolerance za svou, musí zároveň popírat toleranci v jejím významu původním, protože musí kontrolovat postoje lidí k sobě navzájem – a toho nelze dosáhnout jinými než krutými a despotickými prostředky.

Tento rozdíl můžeme lépe pochopit, porovnáme-li liberální stát, vyznávající význam původní, se státem upřednostňujícím význam nový. Liberální stát je vůči svým občanům zcela tolerantní, víc se touto otázkou nezabývá. Můžete dělat cokoli, nesmíte jen přestoupit předem známá a jasná pravidla. Takový stát nerozlišuje mezi tolerantním a netolerantním životem – rozlišovat začne, až když netolerance získá podobu fyzického násilí či porušení vlastnických práv. Ve skutečnosti takový stát může být netolerance plný. Např. takový stát je krutý vůči některým slabostem, neboť nemá systém sociální péče – a takový stav se nejspíše projeví v krutých společenských postojích.

Naproti tomu multikulturní sociální stát, prosazovaný dnešními liberály, prosazuje sociální toleranci ve smyslu rovné úcty. Za tím účelem musí být netolerantní vůči spoustě názorů a postojů, které přitom a priori ostatním neubližují. Např. zákony proti diskriminaci netolerují způsoby života označované jako „rasistické“, „sexistické“ či třeba „protihomosexuální“. Nutí lidi, aby se stýkali s jinými i proti své vůli, odpírají lidem právo zvolit si, s kým budou pracovat a žít. Navíc, protože sexuální rozdíly a náboženská a etnická soudržnost prostupují a ovlivňují životy všech společností, je vlastně multikulturní stát netolerantní vůči všem, a ve jménu tolerance se snaží všechny změnit silou. Moderní tolerance znamená, že nikdo, až na pár ideologů, nemůže žít podle svého.

Ideálně by „nová tolerance“ měla považovat všechny lidské postoje za stejně dobré. To ale není možné, protože některé postoje jsou netolerantní, některé až agresivní. Tedy jen postoje, slučitelné navzájem, mohou být považovány za sobě rovné. Pokud si dva postoje odporují, např. dobrovolná separace etnika a všeobecná jednota, moderní liberální stát musí jeden z nich zvolit na úkor druhého. A protože dnešní liberalismus odmítá liberální standard, uznávající vše, co nepřekročí hranici násilí a úcty k majetku, postoje, které stát uzná za tolerantní, nejsou ty, které nejméně zasahují do přání lidí. Z tohoto pohledu by totiž etničtí

separatisté zvítězili, což se jistě nestalo. Místo toho je aplikováno pevnější kritérium.

Liberální kritérium vypadá asi tak, že způsob života je tolerantní jen tehdy, pokud uznává všechny lidi za stejně dobré, a cokoli co člověk má rád za pro něj dobré. Tato definice „tolerance“ je zřejmě nutná pro pochopení toho, proč liberálové používají právě toto slovo. Z tohoto pohledu jsou všechny způsoby života stejně hodnotné, protože všichni lidé, a tedy i jejich postoje, jsou si rovny; říci, že některý způsob života je lepší, prostě znamená, že lidé takto žijící jsou lepší než ostatní, a jako takový je tento názor projevem netolerance, neboť to co lidé říkají, právě utváří společenské prostředí. Jakožto kritérium pro přijatelnost způsobu života tato definice vyžaduje cosi, co by se normálně označilo za netoleranci. Ukazuje se, že být tolerantní znamená vyznávat velmi specifickou a podivnou morální teorii, podle které jsou všichni lidé objektivně stejně dobří, leč ostatní věci se hodnotí jen subjektivně. Všichni, kdo zastávají morální teorie, které uznávají objektivní hodnoty, např. všichni zastánci tradičních náboženství, jsou dle definice „netolerantní“.

Ale pokud liberalismus toleruje jen jednu morální teorii – o které by se přitom dalo velmi pochybovat –, jak se vlastně liší od teokratických systémů, které historicky považuje za netolerantní? Nezdá se být více tolerantní, být cvičen v dogmatech a sofismatech všeobecné snášenlivosti, než v dogmatech církve. Netolerance politického systému závisí méně na náboženství, o to více však na svých cílech, na oddanosti touze dosáci je, a na síle a rozmanitosti překážek na cestě k nim. Liberálové jsou často přímí v tom, co chtějí dokázat, vysoce oddáni svým ideálům a plně vědomi síly podnětů, zvyků a institucí, které jim stojí v cestě. Jak od nich čekat toleranci v jejím původním významu? Sbor právníků na občanské právo sotva bude mít více trpělivosti, než sbor teologů. Spíše jí bude mít méně, protože jeho členové kladou větší důraz na to, že právě ti, kdo vládnou, mění svět.

Stále více a více moderní tolerance ničí tu starou. Moderní liberální stát již není ničím omezen, jen tím, že se nesmí od liberalismu odklonit, což neznamena nic jiného, než že je ovládán politickou elitou. Respekt k názorům lidí již není závažný princip. Takový výsledek je paradoxní: liberalismus začal obavami o míchání základních morálních otázek s politikou a touhou omezit vládu a učinit ji zodpovědnou vůči lidem. Skončil jako systém, který se o takové věci vůbec nestará.

Vyšlo v Národní myšlence.